
КРУГЛИЙ СТІЛ «МОВОСВІТ ЛІНИ КОСТЕНКО»

18 березня 2010 року, напередодні ювілею Ліни Василівни Костенко, Інститут української мови НАН України провів круглий стіл «Мовосвіт Ліни Костенко». Організаторами заходу були всі співробітники відділу стилістики та культури мови на чолі з завідувачем, членом-кореспондентом НАН України, доктором філологічних наук, професором С.Я. Єрмоленко.

У роботі круглого столу взяли участь: директор Інституту літератури ім. Т. Шевченка НАН України, академік **Микола Григорович Жулинський**; директор Українського фонду культури, академік **Борис Ілляч Олійник**; літературознавець, критик, академік НАН України **Віталій Григорович Дончик**; завідувач відділу теорії літератури Інституту літератури імені Т. Шевченка НАН України, член-кореспондент НАН України **Тамара Іванівна Гундорова**, а також дослідники з Києва, Ужгорода, Тернополя, Острога.

Відкрив зустріч директор Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор **П.Ю. Гриценко**. Він виголосив доповідь «Відповідальність перед словом» і зазначив, що постать Ліни Костенко — знакова, тобто в багатьох відношеннях константно окреслена і виразна. Сама поетеса — це вже окремий мовосвіт, який можна пізнати, осягнувши шкалу цінностей, позицію автора. Недостатньо вивченими вчений назвав авторські прийоми вербалізації наскрізних мотивів, концептів часу, слова та ін. Ліна Костенко, за його словами, вміє через просте, доступне, профонне значення піднятися до сакрального, високого, узагальненого. Своїм словом поетеса довела, що справжня творчість не потребує руйнування берегів традиційності. Новаторським має бути насамперед мислення митця.

Член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу стилістики та культури мови Інституту української мови НАН України **С.Я. Єрмоленко** в доповіді «Мого народу гілочка тернова» зауважила, що ми вже понад півстоліття живемо в силовому полі естетики слова Ліни Костенко. Сьогодні надзвичайно актуальний біль поетеси за ту українську мову, що є добірним зерном і несе високий естетичний та інтелектуальний зміст. Поетеса обрала свою

мовну формулу часу: «Не час минає, а минаєм ми». Амплітуда художньої трансформації українського слова така широка у Ліни Костенко, що кожний лінгвостилістичний зріз потребує окремого дослідження.

Літературознавчий аналіз поезії Ліни Костенко був представлений у доповіді академіка НАН України, заслуженого діяча науки і техніки, члена КСПУ **В.Г. Дончика** «Поезія чину». Він засвідчив, що творчість поетеси — це «художній образ нашого українського буття з його героїкою та поразками, спорадичними радощами й неунікненим лихом, давніми, за давненими й новими болями, з його власними, внутрішніми та силоміць пов'язуваними ззовні проблемами».

Про важливість вивчення, популяризації творчого доробку поетеси говорив директор Українського фонду культури, академік НАН України **Б.І. Олійник**. Він назвав поезію Ліни Василівни — надбанням культури, історії, літератури, мови.

Академік АПН, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри стилістики Інституту філології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова **Л.І. Мацько** виголосила доповідь «Будителі думки митця» й акцентувала увагу на тому, що Ліна Костенко повинна стати найвищим і найближчим претендентом на Нобелівську премію. Любов Іванівна щороку в березні в аудиторіях проводить заняття, присвячені лінгвістичному аналізу творів поетеси. Це завжди захоплено сприймають студенти, адже поезія Ліни Костенко залишається актуальною і сьогодні.

Про поетичні образи природи у мові поетеси розповіла у своїй доповіді «Концепт природи в поезії Ліни Костенко» доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України **Н.М. Сологуб**. Вона, зокрема, зазначила, що поетеса понад усе цінує первозданність природи — живого джерела натхнення і творчості. Уся система стилістичних засобів митця слова побудована на актуалізації лексики, яка найширше охоплює природні явища в їхньому зоровому сприйнятті.

Доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Ужгородського національного університету **В.І. Статєєва** виголосила доповідь «Афоризми — достоїнства мудрості». Дослідивши сучасні лексикографічні праці, мовознавець констатувала широке залучення крилатих висловів поетеси. Проте, на її думку, більш повно цю спадщину могли б відбити лише повні словники авторської мови.

Про метафоричні конструкції в мові Ліни Костенко в доповіді «Ідесь над гранями свідомості є те, чого іще нема» розповіла кандидат філологічних наук, доцент кафедри стилістики української мови НПУ імені М.П. Драгоманова **Л.В. Кравець**. Вона зазначила, що стилістичні одиниці поетеси — інтелектуальні, глибокі, за ними часто прочитуються мовно-естетичні знаки національної культури.

Доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу соціолінгвістики Інституту української мови НАН України **Л.О. Ставицька** виступила із доповіддю «Слово як сон у поезії Ліни Костенко» і наголосила, що слово поетеси преференційне, справжнє, у ньому часто прочитується баланс між реальністю та сном-ілюзією.

Про один із концептуальних складників мовосвіту Ліни Костенко — образ землі, — розповіла кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу стилістики та культури мови Інституту української мови НАН України **Г.М. Сюта** у доповіді «Етносемантика й етноестетика номінації *земля*». Дослідниця зазначила, що за всіма вживаннями слова *земля* прочитуються прозорі етномарковані змісти.

Завдання сучасної лінгвістики, у зв'язку з вивченням мови Ліни Костенко, окреслила завідувач відділу структурно-математичної лінгвістики Інституту мовознавства імені О.О. Потебні НАН України, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор **Є.А. Карпіловська** у доповіді «Вона мені свята». Прерогативою мовознавців вона назвала створення корпусу творів Ліни Костенко, який дасть змогу укласти не лише словопоказчики, а й словники сполучуваності мовних одиниць — конкорданси.

Кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу стилістики та культури мови Інституту української мови НАН України **С.Г. Чемеркін** виголосив доповідь «Страшні слова, коли вони мовчать». Він наголосив, що слова поетеси в Інтернеті користуються великою популярністю. Їх використовують у різних комунікативних ситуаціях для створення стилістичних ефектів.

Детальний аналіз лексем-неологізмів представила у своїй доповіді «Неологічні експерименти» доктор філологічних наук, доцент кафедри української мови Національного університету «Острозька академія» **Г.М. Вокальчук**. Дослідниця зазначила, що новотвори Ліни Костенко розкривають невичерпні виражальні можливості мови, віддзеркалюють особливості української мовно-поетичної картини світу.

Кандидат філологічних наук, асистент кафедри методики викладання української мови і культури мовлення Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка **О.А. Задорожна** в промові «Історичний час у мовотворчості Ліни Костенко» структурувала лексику, стилістичні конструкції із семантикою часу — одного з найвиразніших концептів поетеси.

Круглий стіл продемонстрував не лише науково обґрунтований лінгвістичний потенціал, а й живе слово Ліни Костенко. Поезію поетеси читали студенти II курсу акторського факультету Національного університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого.

Із заключним словом про роботу круглого столу виступив директор Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор П.Ю. Гриценко, який високо оцінив заслухані доповіді і наголосив на актуальності і перспективах окресленої проблематики.

В обговоренні доповідей взяли участь Б.І. Олійник, Н.Г. Сидяченко, Т.І. Гундорова.

Матеріали круглого столу опубліковано в газеті «Слово Просвіти» (№ 12, 2010).

Тетяна Коць (м. Київ)

Tetyana Kots (Kyiv)

THE SCIENTIFIC SEMINAR «LANGUAGE OF LINA KOSTENKO»